

Voor u ligt het Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg 2019. Traditiegetrouw slaan de bijdragen bruggen tussen verleden en heden, tussen gevestigde onderzoekers en jong talent, en tussen Limburg en zijn wijdere omgeving.

Willibrord Rutten kijkt terug op de betekenis van twee prominente figuren uit het verleden van het SHCL, die ons in 2019 ontvallen zijn: oud-directeur prof. dr. J.C.G.M. Jansen en oud-bestuursvoorzitter dr. G.C.P. Linssen.

Twee artikelen zijn de vruchten van een studiedag van de Stichting Historische Steekproef Nederland die op 14 maart 2019 te Maastricht gehouden werd en die in het teken stond van de al dan niet bijzondere demografie van Limburg. Theo Engelen probeert op basis van geboorte- en huwelijksgegevens te achterhalen of Limburgers zich in de negentiende en eerste helft van de twintigste eeuw anders gedroegen dan mensen in de rest van Nederland. In zijn speurtocht beantwoordt hij vragen als: wat was de favoriete trouwmaand en welke invloed hebben de seizoenen op concepties? Jan Hornix, Tessa Kalbeek en Björn Quanjer gaan na of verschillende omgevingsfactoren in twee Limburgse dorpen doorwerkten in de groei van jonge mannen. Daarmee leveren ze een bijdrage aan het debat over de aard van de relatie tussen levensstandaard en lengte in een moderniserende maatschappij.

Opkomst en (soms moeizaam) voortbestaan van de Limburgse industrie komen aan de orde in de bijdragen van Caspar Cillekens en van Lenn Gorissen. Cillekens focust op de weinig bestudeerde naoorlogse geschiedenis van de aarde- en sanitairfabriek De Sphinx in Maastricht. De auteur gaat in op de verschillende pogingen die de bedrijfsleiding ondernam om geschikt personeel te vinden en te behouden. Vooral de resultaten van de bevindingen van een organisatieadviesbureau dat De Sphinx voor opinieonderzoek had ingehuurd, leveren boeiende inzichten op over de manier waarop werknemers naar hun fabriek keken. In de bijdrage van Gorissen wordt het perspectief verplaatst naar Midden-Limburg in de negentiende en vroeg twintigste eeuw toen de metaalindustrie voet aan de grond kreeg in Tegelen. Door een combinatie van ondernemingszin, gerichte scholingsactiviteiten en technologische verwevenheid kon aldaar in een op het eerste gezicht ongunstige omgeving een 'metaalcluster' ontstaan.

Ad Knotter toont aan dat zijn verbondenheid met het Sociaal Historisch Centrum nog geen verleden tijd is. In een biografische schets van socioloog en Jezuïet Harry Hoefnagels onderzoekt hij de inhoud en achtergrond van diens ideeën over de rol van de Nederlandse vakbeweging in de roerige jaren 1960 en 1970. Kosmopolitisme en Limburgse wortels, zo besluit Knotter, kwamen in Hoefnagels op bijna natuurlijke wijze samen.

Limburg manifesteert zich graag als fietsprovincie. Voor amateurs en professionals kunnen uitdagende parcoursen uitgezet worden. Sinds het begin van de

twintigste eeuw hebben er dan ook talloze wielerevenementen plaatsgevonden, zoals Manuel Stoffers in zijn bijdrage laat zien. Het sprak in de jaren 1920 en 1930 echter niet voor zich dat wedstrijden toegestaan werden. Met name het provinciale bestuur toonde zich geleidelijk steeds welwillender ten aanzien van wedstrijden op de weg.

Het beeldkatern toont foto's uit het album dat de Heerlense burgemeester Waszink in 1923 van het gemeentepersoneel cadeau kreeg. De foto's laten een stad in verandering zien. De modernisering drong zichtbaar door in de organisatie van het gemeentelijk bestuursapparaat, in de infrastructuur, de scholen en de volkshuisvesting.

Met dit deel doet Nico Randeraad zijn intrede als mederedacteur van het Jaarboek. Na een interimschap van anderhalf jaar is hij in het voorjaar van 2020 – bij het ter perse gaan van dit nummer – benoemd als hoogleraar-directeur van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg.

Wij wensen u veel leesplezier

Nico Randeraad
Willibrord Rutten